

**Priručnik za susrete formacije
privremeno zavjetovanih članova u OFS-u**

OPOMENE SVETOG FRANJE

Pripremljeno:

Povjerenstvo za formaciju hercegovačkog Područnog bratstva

Srpanj, 2015.

Uvodne napomene

Ovaj *Priručnik* namijenjen je učiteljima formacije za susrete privremeno zavjetovanih članova OFS-a.

Na Područnom kapitulu te sastanku Područnog vijeća preporučeno je da se privremeno zavjetovani članovi sastaju barem šest puta godišnje i da se na sastancima obrađuju Opomene sv. Franje. Neka se na svakom susretu obrađuje po nekoliko opomena zajedno.

Priručnik je pomoć u radu učiteljima formacije i onima koji animiraju susrete a naravno, za održavanje susreta potrebno je ovu podlogu dopuniti iz različitih izvora prema potrebama pojedinog bratstva.

Na *Priručniku* su radili mjesni učitelji formacije uz koordinaciju područnog duhovnog asistenta OFS-a fra Ljube Kurtovića i područne učiteljice formacije Mile Čuljak.

Svima želimo obilje Božjeg blagoslova i uspjeha u radu i životu mjesnih bratstava, uz nadu da će *Priručnik* pripomoći onima koji rade s privremenozavjetovanim članovima bratstva, ali i samim kandidatima koji će kroz ove susrete dublje upoznavati franjevaštvo i otkrivati svoj poziv i identitet.

Mir i dobro!

Mila Čuljak, područna učiteljica formacije

Prva opomena

O tijelu Gospodnjem

Gospodin Isus veli svojim učenicima: Ja sam put, istina i život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni. Da ste upoznali mene, i Oca biste moga upoznali; odsada ga i poznajete i vidjeli ste ga. Kaže mu Filip: Gospodine, pokaži nam Oca i dosta nam je! Isus će mu: Filipe, toliko sam vremena s vama i još me ne poznaješ? Tko je vidio mene, vidio je i Oca. (Iv 14, 6 – 9) Otac prebiva u nepristupačnu svjetlu (1Tim 1, 16) i Bog je duh (Iv 4, 24) i Boga nikada nitko ne vidje (Iv 1, 18). Budući da je Bog duh, može se samo duhom vidjeti, jer duh je onaj koji oživljuje; tijelo ne koristi ništa (Iv 6, 63). Ni Sina međutim, kad je riječ o onom po čemu je jednak Ocu, ne može nitko vidjeti drukčije nego Oca, drukčije nego Duha Svetoga. Stoga su osuđeni svi koji su vidjeli Gospodina Isusa Krista kao čovjeka, a nisu ga gledali i vjerovali po duhu i božanstvu kao pravog Sina Božjega. Isto su tako i sada osuđeni svi oni koji vide sakrament što se Gospodinovim riječima posvećuje po rukama svećenika na oltaru pod prilikama kruha i vina, a ne gledaju i ne vjeruju po duhu i božanstvu da je to uistinu presveto tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista, prema svjedočanstvu samoga Svevišnjega koji kaže: Ovo je tijelo moje i moja krv novoga Saveza koja se za mnoge proljeva (Mk 14, 22. 24) i: Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju ima život vječni (Iv 6, 54). Stoga presveto tijelo i krv Gospodnju prima onaj koji posjeduje duh Gospodnji što prebiva u svojim vjernicima. Svi drugi koji nemaju toga duha a usuđuju se primiti ga, osudu sebi jedu i piju (1Kor 11, 29). Prema tome, sinovi čovječji, dokle će vam srca ostati tvrda? (Ps 4, 3) Zašto ne upoznate istinu i ne vjerujete u Sina Božjega? (Iv 9, 35) Evo, danomice se ponizuje, kao kad je sišao s kraljevskih prijestolja (Mudr 18, 35) u krilo Djevice; danomice dolazi k nama u poniznu obličju; danomice silan i iz krila Očeva (Iv 1, 18) na oltar po svećenikovim rukama. I kao što se je svetim apostolima pokazao u pravom tijelu, tako se i sada nama pokazuje u svetom kruhu. I kao što su oni svojim tjelesnim pogledom vidjeli samo njegovo tijelo, ali su, promatrajući duhovnim očima, vjerovali da je on Bog; tako i mi, gledajući tjelesnim očima kruh i vino, gledamo i čvrsto vjerujemo da je tu živo i istinito njegovo presveto tijelo i krv. Na taj je način Bog nazočan među svojim vjernicima stalno, kako sam kaže: Evo, ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta (Mt 28, 20).

Franjo naglašava »gledanje u Duhu«, jer se tjelesnim očima ne mogu shvatiti Božja djela. Čovjek može vjerovati ili ne vjerovati. To je odluka na koju poslije pristaje. Ako se odluči na vjeru traži potvrdu svoje vjere i moli za pomoć Duha svetoga kako bi vjerom mogao upoznati Božje tajne. Koliko nas netko voli znat ćemo po tome što je spreman učiniti za nas. Krist je svoju ljubav pokazao na križu, jer »veće ljubavi nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje« (Iv 15, 13). Dao je cijelog sebe za druge, bez rezerve i uvjeta do kraja. Svoje potpuno darivanje za spasenje svih ljudi navijestio je na »Posljednjoj večeri«.

Unatoč krajnjoj nepravdi i silnom zlu koje se srušilo na njega, Isus je i dalje oslikavao lice Boga kojeg je naviještao – Boga ljubavi, praštanja i milosrđa.

Kad su se mudraci došli pokloniti Isusu došli su jednim, a otišli drugim putem. Onaj tko blaguje Isusa mora se vraćati drugačiji, bolji. Nužno nam je umirati sebi kako bi Krist živio u nama.

Mnogi misle da je Isus danas živ na tjelesan način, vidljivo, da bi svi vjerovali i da Isus sam ne bi završio na križu. Ako dobro sagledamo, ništa Isus ne bi bolje prošao ni danas niti bi vjerovali svi.

Nama koji vjerujemo Isus je ostavio utješne riječi: »Evo ja sam s vama do svršetka svijeta«, (Mt 23,20). Ne samo da je u svetoj Hostiji, nego i u svojoj riječi, u bolesniku, patniku i nemoćnome!

Druga opomena

O zlu samovolje

Jahve, Bog, zapovijedi čovjeku: Sa svakoga stabla u vrtu slobodno jedi, ali sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo! (Post 2, 16 – 17) Adam je, dakle, mogao jesti sa svakog stabla i, dok se nije suprotivio posluhu, nije sagriješio. Onaj, naime, jede sa stabla spoznaje dobra koji svoju volju smatra svojim vlasništvom i uznosi se dobrima koja Bog u njemu govori i radi; i tako mu je po utjecaju đavla i prijestupu zapovijedi ono voće postalo voće spoznaje zla. Stoga treba da podnosi kaznu.

Poslušan do smrti na križu i ljubavlju do kraja Isus je uzeo na sebe grijeh i krivnju svih nas. Pokazao nam je da je poslušnost put do svetosti i siguran put u raj. Prvi su ljudi grijehom oholosti zlorabili svoju slobodu. Izgubili su izvornu svetost koju su primili ne samo za sebe nego za cijeli ljudski rod. Umjesto da čovjek sluša Boga, stvorenje stvoritelja, čovjek upada u oholost i hoće biti »kao Bog«.

Kršćći Božju zapovijed, poseže za stablom spoznaje dobra koje mu postaje voće spoznaje zla. Kad god čovjek ne sluša Božje upute nego radi kako mu se prohtije, u biti radi protiv dobra svoje duše. Kad nabavimo neki stroj uz njega dobijemo uputstvo od proizvođača kako da njime rukujemo. Ako to budemo poštivali stroj će dobro raditi. Ako budemo zanemarili uputstvo i radili kako mi mislimo da je bolje, stroj će se pokvariti. Ljudi su čak spremni poslušati ako stvari razumiju.

Međutim, da bi duhovne stvari ispravno razumjeli moramo imati poučljiv duh i dopustiti da nas Duh sveti prosvijetli.

Ljudska volja naginje zlu. Mi smo slabi bez Božje milosti ne možemo postići svetost.

Ako se uznosimo zbog darova koje smo dobili kao da smo mi za njih zaslužni, upadamo u oholost. Zbog oholosti je pao dio anđela. Đavao želi biti kao Bog.

Treća opomena

O savršenom posluhu

Gospodin kaže u Evandelju: Koji se ne odreče svega što posjeduje ne može biti moj učenik (Lk 14, 33), i: tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga (Lk 9, 24). Onaj čovjek ostavlja sve što posjeduje i gubi svoj život koji se sav predaje posluhu u rukama svoga poglavara. I što god radi i govori što sam znade da nije protiv njegove volje, ako je

dobro što čini, to je pravi posluh. I ako bi podložnik kadgod nešto smatrao boljim i korisnijim za svoju dušu negoli je ono što poglavar nalaže, neka ono svoje dragovoljno Bogu žrtvuje, a ono poglavarevo neka nastoji izvršiti. To je ono pokoravanje ljubavi jer udovoljava Bogu i ljudima.

Ovdje Franjo opominje kako je nužno odreći se svega, biti ne navezan, kako bi mogao služiti Bogu. Samo slobodan čovjek može biti upotrijebljen za Božja djela. Ako je čovjek navezan na imanje, stvari, titule, osobe, on ne može biti slobodan za izvršavanje Božjih nadahnuća. Tko uporno hoće da je u pravu, da zna bolje, nema poniznosti i nije istinski prijatelj Božji. Isus je dao svoj život kako bi mi imali puninu života.

Onaj tko gleda samo svoj interes nema poniznosti ni duha Gospodnjega. Franjo opominje da je bolje učiniti ono što savjetuje nadređeni nego činiti po vlastitom nahođenju. Poslušnost u ljubavi je po volji i Bogu i ljudima.

Treba stalno nad sobom bdjeti i oslobađati se ropstva uz pomoć Duha Svetoga. Najlakše ćemo spoznati jesmo li na nešto navezani ako nam se to oduzme. Koliko nas to oduzimanje više boli to smo više navezani. Da bi se čovjek odrekao svega treba iz dana u dan umirati sebi.

Lakše je slušati nego zapovijedati. Onaj tko zapovijeda treba to činiti u ljubavi, pa ga ne bi bilo teško ni poslušati.

Franjo savjetuje da se još više ljube progonitelji po uzoru na Isusovu »A vama koji me slušate kažem: Ljubite svoje neprijatelje, činite dobro onima koji vas mrže« (Lk 6, 27).

Svatko će na kraju dati Bogu račun za svoja djela.

Četvrta opomena

Neka nitko sebi ne prisvaja predstojništvo

Nisam došao da budem služen, nego da služim, kaže Gospodin. Oni koji su postavljeni nad druge neka se tim predstojništvom tako hvale kako bi se hvalili kad bi bili određeni za službu da braći peru noge. A koliko se više uznemiruju zbog oduzeta im predstojništva negoli zbog službe pranja nogu, toliko više zarađuju u kese na štetu duše.

Neka nitko ne teži za uzvišenijim mjestom. Ako se netko nalazi na višem položaju neka se time ne ponosi, nego neka bdije nad sobom kako bi mogao dati dobro svjedočanstvo pred Bogom. Svijetu treba iskrenih svjedoka vjere, iskrenih služitelja. Svaki posao je vrijedan i dobar ukoliko se obavlja s ljubavlju i u duhu služenja.

Trebamo prati noge jedni drugima. To znači u svakodnevnom životu prihvaćati i pomagati jedni drugima. To bi bilo veoma lako kad bi ljudi bili savršeni, kad bi se trudili nadići u dobroti jedni druge. Ali gdje je to?

Mi živimo, a i sami smo, u žrvnju nesavršenosti koji nas melje ako ne pazimo.

Ako se sami trudimo prihvaćati druge kao dar, često su nam na put stavljeni ljudi teške naravi, pa nam treba dobro moliti za same sebe da mogemo u ljubavi prihvatiti sve. Nije dovoljno moliti samo za druge. Treba moliti i sebi za snagu, mudrost, zaštitu.

Čovjek koji teži za višim položajima nije ni svjestan što traži. Ako gleda samo svoje interese, čast, moć, titulu, duša mu je u velikoj opasnosti. Hijerarhija u društvenom i vjerskom životu je

nužna. Pa, ako je netko izabran, a radije bi da nije, mora paziti na sebe da sve obavlja na Božju slavu i na pomoć zajednici. Ako li mu se služba oduzme, a on se uznemiruje znak je da je navezan na službu i to mu je veoma opasno po dušu.

Peta opomena

Neka se nitko ne uznosi, nego neka se hvali križem Gospodinovim

Pogledaj, čovječe, na koliko te je dostojanstvo postavio Gospodin Bog, jer te je stvorio i oblikovao na sliku svoga ljubljenoga Sina po tijelu i slična njemu po duhu. A sva stvorenja koja su pod nebom sama od sebe služe svome Stvoritelju, upoznaju ga i pokoravaju mu se bolje nego ti. Pa ni đavli ga nisu raspeli, nego ti si ga s njima raspeo i još uvijek razapinješ uživajući u manama i grijesima. Čime se dakle možeš hvaliti? Da si naime tako oštrouman i mudar te znaš sve spoznanje i znaš tumačiti sve razne jezike i oštroumno istraživati nebeske stvari, svime se time ne možeš hvaliti. Ta jedan đavao znadijaše o nebeskim, a sada zna o zemaljskim stvarima više nego svi ljudi, pa da i postoji netko tko je od Gospodina primio posebno spoznanje najviše mudrosti. Isto tako i da si ljepši i bogatiji od svih i da čak činiš čudesa istjerujući đavle, sve je to protiv tebe i ništa tebi ne pripada i time se ništa ne možeš hvaliti. Ali ovim se možemo hvaliti: slabostima svojim i svakodnevnim nošenjem svetoga križa Gospodina našega Isusa Krista.

Svi se mi ponekad želimo hvaliti ili da nas drugi hvale zbog nečega. Općenito se želimo dopadati drugima pa smo ne samo dvolični nego stolični.

Sve što imamo darovano nam je. Ako je fizička ljepota – nasljedna je, ako je oštroumnost – od Boga je, ako je bogatstvo – upitno je, ili je nasljedno, ili je nemoralno, ili poštenim radom – blagoslovljeno.

Sve što imamo nije naše ma koliko to grčevito čuvali. Svakom jednom dođe kraj i treba stati pred Gospodina kojemu je sve poznato. Jedino što je stvarno naše, što je proizvod naše odluke je grijeh. U vlasti nam je činiti ga ili ne. U našim slabostima, u našim nemoćima, ako se obratimo Bogu, izobilovat će milost.

Kao što je Isus nosio svoj teški križ i dao se razapeti za nas, tako i mi trebamo nositi svoje križeve tražeći utjehu i pomoć u Isusovoj mucu, ali i u pobjedi u uskrsnuću. Naše patnje sjedinjene s Isusovim patnjama moraju uroditi pobjedom. U svemu zahvaljimo Bogu Ocu koji nas usvaja i odgaja za prave sinove i kćeri.

Kroz razne poteškoće zablistat će dostojanstvo sinova i kćeri Božjih, Božje djece. Na svetost smo pozvani, a ona se stječe. Nijedan svetac nije svet jer se takav rodio, nego je kroz mnoge nevolje prošao i pokazao se vjeran Bogu. Križu Kristov budi nam svjetlo, neka nam zmaj ne bude vođa.

Šesta opomena

O nasljedovanju Gospodina

Braćo svakolika, motrimo Dobroga Pastira, koji je podnio muku križa, da spasi svoje ovce. Gospodinove su ovce njega slijedile u nevolji i progonstvu, u strahu i gladi, u nemoći i kušnji i u svemu ostalome. Zato su od Gospodina primile vjekovječni život. Stoga je velika sramota nama, slugama Božjim, što su sveci učinili djela, a mi, čitajući i propovijedajući ta djela, želimo za to primiti čast i slavu.

Isus nam ne obećava ruže ako krenemo za njim, nego križ. Svi koji su pošli za Isusom, a prolaze kroz razne protivštine i pitaju se što se to događa, očito nisu dobro shvatili svog Učitelja. Kao zlato u taljici bit će kušani svi koji iskreno žele slijediti Isusa. Sam on je rekao: »Tko ne uzme križ svoj i ne ide za mnom nije me dostojan« (Mt 10, 38)

Sveci su svjetla koja nam mogu biti pomoć na životnom putu. Nisu se oni pitali ni zašto, ni kako, nego su slijedili Krista u zgodno i nezgodno vrijeme. Među svecima naći ćemo mnoge koji su veoma mladi dali život svjedočeći za svoju vjeru. Da nisu bili duboko ukorijenjeni u vjeri i da nije bilo pomoći Duha Svetoga koji daje jakost, ne bi mogli podnositi muke koje su podnijeli. Dobro je čitati životopise svetaca.

Ako ostane samo na poznavanju, a ne na nasljedovanju nećemo imati velike koristi za naš duhovni život. Znanje ne koristi ništa ako nema djelovanja, čak što više osuda je veća.

Isus je došao na svijet trpio, umro i uskrsnuo radi nas. Postavimo si pitanje: Što smo mi spremni učiniti za Njega? Kako smo samo domišljati kad nam je stalo do nekoga! Jesmo li domišljati za Isusovu stvar – spasenje svih ljudi?

Sveti Franjo je molio da mu Gospodin rasvijetli tmine srca, kako bi ga mogao bolje slijediti. I nama je moliti za čistoću srca, kako bi smo prepoznali i uklonili grijeha iz našega života.

Sedma opomena

Znanju neka odgovara dobro djelovanje

Apostol kaže: Slovo ubija, a Duh oživljuje (2Kor 3, 6). Slovo je ubilo one koji žele samo riječi znati da bi ih držali mudrijima od ostalih i da bi mogli steći veliko bogatstvo da ga dijele rođacima i prijateljima. I one je redovnike slovo ubilo koji neće da slijede duh božanskog slova, nego više žele samo znati riječi i drugima ih tumačiti. A duh božanskog slova oživio je one koji svako slovo koje znadu i žele znati ne pripisuju tijelu, nego ga riječju i primjerom vraćaju svevišnjem Gospodinu Bogu, komu pripada svako dobro.

Neznanje nas ubija, a znanje mnoge oholi. Da bismo imali ispravan stav trebamo moliti Duha Svetoga da nas pouči. Bog ne traži od nas što je nemoguće, niti nam daje što ne možemo podnijeti. On traži našu dobru volju, raspoloživost, poučljivost, čisto srce, milosrđe.

Ako budemo otvoreni iskusit ćemo Božju svemoć, vjernost, dobrotu. Onima koji vjeruju Bog sve okreće na dobro, pa i neprijatelje okreće u prijatelje. Nije to samo riječ nego i iskustvo, ali, onima koji vjeruju. Sveti Franjo je čak branio svojim čitanje knjiga. Time je htio da ih

očuva od oholosti koja dolazi od ljudskog znanja. Franjo je želio da njegova braća mole i razmatraju kako bi ih poučio Duh Sveti. Takvo znanje se ne nadimlje jer je poučljivim srcem primljeno u poniznosti.

Nadalje, Franjo je želio da njegovi žive Evanđelje, da se međusobno ljube, da drugima služe, te da tako budu prepoznati u svijetu. Božji putovi su čudesni.

Bog uzdiže one koji mu služe u vrijeme koje on hoće. Tako je i sveti Ante, za koga je sveti Franjo rekao da je njegov biskup, po Božjoj promisli bio otkriven kao izuzetan propovjednik. Dok to Bog nije objavio nitko nije ni slutio koja se mudrost u njemu krije.

Oni koji se trude što više znati kako bi ih drugi smatrali mudrima, primili su svoju plaću. Oni koji propovijedaju Božju riječ kako bi proslavili Boga i pomogli ljudima, bit će još više nagrađeni. Njihova riječ imat će moć preobražavati srca ljudi, jer neće govoriti oni nego Duh Sveti preko njih.

Svi ćemo Bogu položiti račun o tome kako smo upotrijebili darovane nam talente. Naš život svjedoči u kojoj mjeri posjedujemo vjeru. Bez djela učinjenih u milosrdnoj ljubavi mogli bi pred Gospodina stati slabo odjeveni.

Osma opomena

Treba se kloniti grijeha zavisti

Apostol kaže: Nitko ne može reći »Gospodin Isus« osim u Duhu Svetomu (1Kor 12, 3) i: Nitko da čini dobro, nijednoga nema (Rim 3, 12). Koji god, dakle, zavidi svom bratu na dobru što ga Gospodin govori i čini u njemu, pada u grijeh svetogrđa jer zavidi samom Svevišnjemu (usp. Mt 20, 15) koji govori i čini svako dobro.

Pored zavisti zbog materijalnih dobara, ugleda, karijere i sl., postoji zavist zbog duhovnih dobara koje neka osoba ima. Bog daje svakom kako hoće i svatko će Njemu odgovarati za povjerene darove. Osoba koja je toga svjesna bdije nad sobom kako ne bi upala u oholost i raduje se kada kod drugih prepozna duhovne darove. Darovi su pomoć Crkvi preko onih koji su otvoreni služenju.

U svakom vremenu Bog pomaže svoj narod preko svojih slugu. Zato bi smo se trebali radovati darovima kao što su: mudrost, spoznanje, molitva, proroštva, služenje, propovijedanje, savjet itd.

Huli na samoga Boga onaj koji omalovažava darove koje Bog daje. Svatko ima poslanje i osposobljen je za to ukoliko se ne protivi vodstvu Duha Svetoga. Svatko je dužan raditi na sebi, na svojoj svetosti i radovati se što Bog s njim surađuje kao i sa ostalim ljudima. Darovi su znak da nas Bog ljubi, da smo mu važni i da ćemo s njim uvijek pobjeđivati.

Deveta opomena

O ljubavi

Gospodin govori: Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone (Mt 5, 44). Istinski svojega neprijatelja ljubi onaj koji se ne žalosti zbog nepravde koju mu je nanio, nego se iz ljubavi Božje izjeda zbog grijeha njegove duše. I neka mu djelima iskaže ljubav.

Prava ljubav je Isusova ljubav koja je bezuvjetna. Bez obzira kakvi smo u pojedinim fazama našeg života Isusu je stalo do našeg dobra, do naše duše, do našeg spasenja. Pri tome On poštuje našu slobodnu volju i pušta nas da činimo što hoćemo. Isus nam je dao zapovijedi i želi da ih mi poštujemo drage volje.

Zato je Njegova ruka ispružena prema nama bilo da smo blizu ili daleko od onoga što je On zapovjedio. Lako je ljubiti one koji nas ljube, koji su nam slični, koji se trude da nas nadiđu u dobroti. Onoga tko nam je težak, bez Božje pomoći nećemo moći ni prihvatiti, a kamoli ljubiti. Treba znati da nam neprijatelji nisu zato što to žele, nego, zato što njima vlada netko drugi, a da toga nisu ni svjesni. Ako smo mi čvrsto ukorijenjeni u Bogu znat ćemo prepoznat zamke zloga i nećemo nasjedati njegovim podmetanjima. Bit će nam žao duše onoga tko je protiv nas pa ćemo se zauzimati za njega.

Isus je došao da spasi što je izgubljeno i da ozdravi što je bolesno. Tako i mi trebamo uz pomoć Duha Svetoga ljubiti sve pa ćemo imati mir koji nadilazi ljudski razum, mir koji Bog daje.

Prvomučenik Stjepan, jer je bio istinski vjernik, čini isto što i njegov Učitelj: »Oče, oporosti im, jer ne znaju što čine!« (Lk 23, 34) Zbog čega se sve mi žalostimo? Neka se svako preispita kako reagira na nepravde koje mu se nanose. Ako smo ogorčeni, ljuti, ako mrmljamo, iako smo u pravu, daleko smo od svog Učitelja. Isus kaže da je veliko veselje na nebu zbog samo jednog obraćenog. Ako je Isusu bilo žao ljudi, onda ih treba biti žao i nama. Zato jer više ljubim dušu onoga koga mi je Bog stavio na put, neću dati vragu priliku da se veseli. Radije ću se zauzeti za svoga brata da budem što sličniji svome Spasitelju. Sam Bog koji čita svačije srce nagradit će naš posluš Njegovoj riječi već na ovom svijetu.

Deseta opomena

O kroćenju tijela

Mnogi, dok griješe ili doživljavaju nepravde, okrivljuju đavla ili bližnjega. Ali nije tako; jer svatko ima neprijatelja u svojoj vlasti, to jest svoje tijelo po kojem griješi. Stoga blago onomu sluzi (Mt 24, 46) koji takvog neprijatelja, koji mu je predan u vlast, uvijek drži vezana te se mudro od njega čuva; jer mu, dok tako radi, neće nauditi nijedan, ni vidljiv ni nevidljiv neprijatelj.

Tijelo naginje zlu. Ono želi zadovoljiti prohtjeve i tjera čovjeka da se služi svime kako bi postiglo zadovoljstvo. »Brat magarac« kako ga sveti Franjo naziva, je naš najveći neprijatelj. Ako tijelo držimo na uzdi bit će nam poslušno i činit će ono što razboritost nalaže. Blago

onom tko se uvježbao u postu od jela, očiju i znatiželje te ima tijelo u pokornosti i može umrijeti sebi kako bi Krist živio u njemu. Takvom čovjeku neće nauditi nijedan neprijatelj, jer je vođen mudročcu koja je od Boga. Ako Bog i dopusti da trpimo neko vrijeme radi poslušnosti, Njegova svemoć izvest će sve na dobro.

Kad je Adam sagriješio nije rekao Bogu da je on sagriješio nego: »žena koju si stavio uza me – ona mi je dala sa stabla, pa sam jeo« (Post 2, 12). Adam ne priznaje grijeh nego okrivljuje ženu. Često i mi da bi sebe opravdali okrivljujemo i ljude i situacije. Iz našeg srca izlazi i dobro i zlo. Kakvo nam je srce takva ćemo djela činiti. Ako nas progoni putenost, pohlepa, oholost, neumjerenost nećemo se moći osloboditi i oduprijeti ako se ne budemo molili i bdjeli. Što je još gore, nećemo ni znat da smo zarobljeni od ovih poroka.

Jedanaesta opomena

Neka se nitko ne sablažnjava nad tuđim zlom

Sluzi Božjem ne smije biti odvratno ništa osim grijeha. Pa ako bi koja osoba na bilo koji način griješila te bi se zbog toga sluga Božji, ali ne iz ljubavi, uznemiravao i srdio, zgrtao bi sebi (Rim 2, 5) grijeh. Onaj sluga Božji koji se ne srdi niti uznemiruje zbog bilo čega pravo živi bez vlasništva. I blago onomu koji sebi ništa ne pridržava, nego podaje caru carevo, a Božje Bogu (Mt 22, 21).

U prvoj rečenici sveti Franjo posebno naglašava našu odvojenost od grijeha. Sve što nam se događa u životu, bilo kakva teška situacija, nesreća ili patnja, ništa nas to ne može odvojiti od Boga. No, grijeh je nešto što može raskinuti naš odnos s Njim. Imamo mogućnost spasiti se po vjeri u Isusa Krista i Njegovoj ljubavi. S druge strane, što je s grijesima drugih ljudi? Sveti Franjo govori da nas ne bi trebali ljutiti grijesi drugih, osim iz ljubavi. To znači da smijemo biti tužni kad vidimo da netko čini grijeh i time sprječava svoje spasenje. Trebamo iz ljubavi prema toj osobi pokušati joj ukazati da ono što čini nije dobro, ali ostati uz nju iz ljubavi prema njoj.

U Matejevu evanđelju čitamo: »Ako ti brat sagriješi, pođi te ga ukori nasamo«. Znači da je i naša kršćanska dužnost da svom bližnjem ukažemo ako griješi. No, ako to ne činimo iz ljubavi, onda to postaje i naš grijeh. Sveti Franjo traži od nas da živimo tako da nas ne uznemirava zlo nanoseno grijesima drugih. Tu se postavlja pitanje kako bismo onda trebali živjeti? Sveti Franjo želi da živimo u »siromaštvu duha«, potpuno ne navezani na svjetovna dobra. Franjo to posebno naglašava ovim citatom iz Markova evanđelja: »Podajte caru carevo – reče im Isus - a Bogu Božje« (Mk 12, 17). Svi mi trebamo ispunjavati svojw svjetovne obveze, ali imati uvijek na umu da naš život pripada Bogu. Sve naše treba pripadati Bogu jer nam je Bog sve dao. Trebamo živjeti tu slobodu, ne navezanost i svjesnost da nam je sve dano. Sveti Franjo je toga bio svjestan i to živio cijelim svojim bićem. Zato i nas potiče i želi nam to prenijeti.

Dvanaesta opomena

O raspoznavanju duha Gospodnjeg

Sluga Božji može raspoznati da li ima duha Gospodnjeg ovako: kad po njemu Gospodin učini koje dobro, ako mu se tijelo zbog toga ne uznosi, nego radije pred svojim očima sebe smatra gorim te procjenjuje da je manji od svih ljudi.

U ovoj opomeni se očituje poniznost kao bitan temelj za prepoznavanje Duha Gospodnjega. To je ta malenost, ono što Franjo pronalazi u Kristovoj poniznosti, u utjelovljenju i njegovoj mucii. Sveti Bonaventura o svetom Franji piše: »Na poniznosti je nastojao izgraditi samoga sebe. Kao mudar graditelj ju je postavio kao temelj, a to je naučio od Krista. Govorio je kako je Sin Božji zato sišao iz uzvišenog Očeva krila u našu bijedu kako bi on, Gospodin i Učitelj, i primjerom i riječju naučavao poniznost.« Nadalje, sveti Bonaventura piše kako je Franjo »uzor poniznosti« htio da se njegova braća zovu »manja« i da poglavari u njegovu Redu nose ime »ministar« (sluga – poslužitelj).

Rijetko kome bi danas palo na um da govori o Božjoj poniznosti, ali sveti Franjo je upravo o tome često govorio i razmatrao. Franjo je zaljubljen u Božju poniznost, divi se Božjoj skromnosti i dobroti. Više se zanosio Isusovom ljudskošću nego božanstvom. Samo u stanju poniznosti, među malenima, Franjo je mogao prirodno »vidjeti i susresti« Boga. Znamo za njegovu ljubav prema svemu stvorenome, te kako je u svemu uvijek vidio Isusa. Franjo je posebno cijenio poniznost i kroz dobra djela učinjena u njoj, u sebi ostvario Duh Gospodnji. Čineći dobra djela postajemo bliži Kristu. No, često naša ljudska slabost nam ne dozvoljava da učinjeno dobro zadržimo za sebe. Želimo se dokazati, stvoriti bolju sliku o sebi. Time gubimo vrijednost svog dobrog djela. Ono ostaje učinjeno, ali ponekad se tu uvuče jedan dio oholosti. Ako učinimo nešto dobro i ne pokušamo staviti sebe u prvi plan, već samo ono što smo učinili, upravo iz ljubavi prema Bogu i svom bližnjemu, tek tada smo spremni za božansko. Primamo Duha Gospodnjega.

Čitajući životopis svetog Franje znamo da je on sebe uvijek smatrao najmanjim od svih: »Da bi ostalima postao vrijedan prezira, nije se sramio u propovijedi pred svim narodom očitovati svoje slabosti. Jedan put se dogodilo da je, pritisnut bolešću, malo ublažio strogost posta da bi ozdravio. Kad mu se tjelesna snaga donekle povratila, pravi je preziratelj samoga sebe, obuzet željom da obruži tijelo rekao: "Nije zgodno da me narod smatra isposnikom, a ja se, međutim, nasamo tjelesno krijepim." Zato je raspaljen duhom svete poniznosti, ustao i na ulici grada Asiza pozvao narod, te je s mnogo braće, koje je doveo sa sobom, svečano unišao u veliku crkvu svezavši uže oko vrata. Naredio je da ga gola, samo u gaćama, naočigled svima odvuku do kamena na koji su običavali stavljati zločince da ih kazne. Iako bijaše grozničav i iscrpljen, uspeo se na taj kamen i s velikim žarom srca propovijedao u vrijeme oštre studeni. I dok su ga svi slušali, naglašavao je kako ga se ne smije slaviti kao duhovna čovjeka, nego ga, štoviše, treba prezirati kao putena i proždrljiva. Kad su ga tako jednom zgodom pitali koga treba smatrati istinski poslušnim, kao primjer je uzeo usporedbu s mrtvim tijelom. Uzmi, reče, mrtvo tijelo i stavi ga gdje hoćeš. Vidjet ćeš da se neće protiviti zato što je maknuto, neće mrmljati zbog smještaja, neće prigovarati zato što je ostavljeno. Bude li postavljeno na učiteljsku stolicu, neće uzdići pogleda, nego će ga spustiti. Zaodjene li ga se grimizom, obuzet će ga dvostruko bljedilo. Takav je, reče, uistinu poslušan, jer ne prosuđuje zašto je maknut; ne

mari gdje će biti smješten; ne zahtijeva da ga se premjesti: kad je pomaknut, sačuva uobičajenu poniznost; što ga se više časti, smatra se još nevrjednijim.«

Nama, svjetovnim franjevcima, je Franjin primjer način i poticaj da i mi pokušamo kroz dobra djela učinjena u poniznosti i skrovitosti doći do Krista.

Trinaesta opomena

O ustrpljivosti

Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati (Mt 5, 9). Sluga Božji ne može razabrati koliko u sebi ima ustrpljivosti i poniznosti, dok mu je sve po volji. Kada pak nadode vrijeme da oni koji bi mu morali udovoljiti rade protivno, koliko ustrpljivosti i poniznosti tada pokaže, toliko je ima i ne više.

U ovoj opomeni sveti Franjo se osvrće na one ljude koji rade ponekad protiv nas. On je sam iskusio da su neki radili protiv njega. Njegova reakcija na njihovo neprijateljstvo je primjer njegove strpljivosti i poniznosti. Ovdje je najviše riječ o strpljivosti. Zašto bismo trebali biti strpljivi? Kako se ponašati kad nam netko nešto kaže iz ljubomore ili kad nas netko želi povrijediti? Sigurno smo se u životu bar jedanput našli u takvoj situaciji. Događa se da ne znamo što činiti i kako se ponašati. Pokušavamo biti dobri prema toj osobi, ali osjećamo još veće neprijateljstvo. S naše ljudske strane, strpljivost se tu čini gotovo nemoguća.

No, upravo ono na što nas sveti Franjo poziva je biti strpljiv i ponizan. Nikad ne znamo kakva je druga osoba, kakva se previranja nalaze u njenom srcu. Gospodin će svakom posebno suditi. Mi nismo ti koji donose sud o nekome. Može se dogoditi da nam ta osoba objektivno šteti, možda to Bog prepušta.

Svet Franjo je spoznao da ljutnja i nestrpljivost ne služe Bogu. Ova opomena se može osloniti i na starozavjetnu knjigu o Jobu. Znamo da u toj knjizi Job trpi mnoga zla. No, Job nije sagriješio niti uvrijedio Boga. Kad mu je žena prigovarala što je vjeran Bogu, odgovorio joj je: »Brljaš ko luđakinja! Kad od Boga primamo dobro, zar da onda i zlo ne primimo?« U svemu tome Job nije sagriješio svojim usnama (Job 2, 9 – 10). Došao je u iskušenje i žalio se Bogu zbog zla koje ga je snašlo. Kasnije shvaća da nije trebao preispitivati Boga. Upravo nevolje zbog kojih je patio, pokazale su mu granice njegove strpljivosti i poniznosti.

Tako i sveti Franjo, poput Joba, kroz nevolje je shvatio svoju nesavršenost i mogućnost da se još više približi Bogu. Sveti Franjo je znao da ne možemo znati zašto Bog prepušta neke događaje, ali se možemo uzdati u Boga. A to pouzdanje znači ustrpljivost. Ako i mi ljubimo Gospodina nastojat ćemo povećati svoju strpljivost i poniznost. Posebno se može vidjeti koliko smo strpljivi ako nam protivštine dolaze od onih koji bi nam trebali biti zahvalni. Sve dok je nešto po našoj volji nema ni razloga da se bunimo.

Četrnaesta opomena

O siromaštvu duhom

Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko (Mt 5, 3). Mnogo ih je koji, gorljivo se predajući molitvama i službama, nameću svome tijelu mnoge postove i trpljenja, ali se na samu riječ koja se čini da im vrijeda tijelo, ili zbog stvari koja im se oduzimlje, uvrijeđeni stalno uznemiruju. Oni nisu duhom siromašni, jer siromah duhom sam sebe prezire i ljubi one koji ga udaraju po obrazu (Mt 5, 39).

Kraljevstvo nebesko osvajaju samo oni koji u njega navaljuju. Neće nam pri tome pomoći duge molitve, ni mnogi postovi, nego milosrdno srce. Koliko puta se naljutimo kad nam se uputi riječ koja nam nije po volji, koliko pak, kad nam se oduzme nešto naše? Siromašan u duhu se ne uznemiruje, jer nije ni na što navezan. Ništa mu se ne može dogoditi, a da Bog za to ne zna, pa je smiren bilo da ga hvale ili kude, bilo da dobiva ili gubi. Mir ga ne napušta, jer je sve svoje stavio u Boga. Sveti Franjo nam poručuje da živimo u svijetu, ali da ne budemo od svijeta. Treba nam čisto srce koje će biti slobodno za Božja nadahnuća.

Kraljevstvo nebesko se sastoji u pravednosti, radosti i miru. Pravednost je kad smo usmjereni ka drugima, ka općem dobru, kad ne gledamo samo sebe. Trebalo bi da se radujemo uspjehu drugih, da plačemo sa zaplakanima, da se radujemo sa radosnima. Radost je kad se radujemo životu, zdravlju, braći, dobrima, stvorenjima, šarolikosti Božje prirode i stvaralačkom duhu kojega nam je Bog dao. Nadasve radost što smo upoznali Isusa, što nas je otkupio, spasio i donio nam vijest da smo djeca Božja. Mir je najveći dar koji se ne može kupiti, nego se može badava dobiti ako se ima čisto srce.

Grieh bilo koje vrste nas dijeli od Kraljevstva Božjeg. Pošto je ljudska narav sklona zlu, milosni dar nam je sakrament pomirenja. Česta ispovijed, ispit svijesti i bdijenje nad samim sobom, omogućit će nam da ostanemo u milosti i čistoći srca.

Petnaesta opomena

Samo je u Bogu mir dušo moja

Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati! (Mt 5, 9) Istinski su mirotvorci oni koji u svemu što trpe u ovom svijetu sačuvaju mir u duši i tijelu zbog ljubavi prema Gospodinu našem Isusu Kristu.

Da bi bilo mira u našim obiteljima, u našim zajednicama, moraju neki biti iznad situacija u kojima se nađu. Ako mi je stalo do mira, tada ću raditi na njemu. To znači da neću nikomu i ničemu dati da me izbací iz takta. Služit ću Bogu i neću dopustiti vragu da se veseli. A ako se i dogodi da pogriješim, ispričat ću se i tražiti oprostjenje. Oni koji imaju Božji mir u sebi, bez obzira na trpljenje i križeve, nose ga i daruju drugima. Naši stariji trećoredci bi išli kod onih koji su u svađi i nastojali bi uspostaviti mir. Činjenica je da se jedna osoba ne može sama svađati. Dovoljno je da se na drugoj strani nalazi onaj tko to neće. Iako nam se može nekad činiti da smo naivni ako ne odgovorimo istom mjerom, bolje je suzdržati se radi mira.

Danas u svijetu vlada veliki nemir. To je siguran znak da Krist mnogima nije ideal. Među kršćanima ne bi smjelo biti mržnje. Svijet, tijelo i vrag su napasti koje i nas koji se nazivamo vjernicima zavedu, pa smo često na sablazan onima koji ne vjeruju. Častohleplje, sebičnost i pohlepa toliko zasljepljuju, pa se ne mogu vidjeti potrebe drugih. Ništa nam se ne može dogoditi, a da to Bog ne zna. Svjesni toga trebamo u svim situacijama sačuvati mir u duši. Ponekad Bog pripušta neke protivštine da iskuša našu vjeru. Ako se tada ne pokažemo Isusovim učenicima znak je da mu i nismo učenici. Mi se možemo izjašnjavati kako mi hoćemo, postiti, hodočastiti i ne znam što, no ako naša djela i život ne odražavaju Isusovog učenika, onda to i nismo.

Ako u miru trpimo nepravdu imat ćemo nagradu ne nebu, jer Bog koji sve vidi nagradit će naše pouzdanje u njega. Ako znademo podnositi pljuštanje po obrazu rast ćemo u siromaštvu duhom. Oni koji nam nanose nepravdu na koncu će nam biti najbolji prijatelji, jer smo svojom strpljivošću preko njih napredovali u svetosti.

Šesnaesta opomena

O čistoći srca

Blago čistima srcem: oni će Boga gledati (Mt 5, 8). Uistinu čisti srcem jesu oni koji preziru zemaljsko, traže nebesko i ne prestaju čeznuti da se živom i istinitom Gospodinu Bogu uvijek čistim srcem i dušom klanjaju i da ga gledaju.

»Čisto srce stvori mi Bože i duh postojan obnovi u meni.« (Ps 51, 2) Psalmist molitvom predanja svoje srce izručuje Božjoj milosti i svoj duh povjerava Bogu. Čovjek je stvoren na Božju sliku koji je sama ljubav. Mnogi misle kako sve potječe od čovjekovog uma i razuma, ali ono što svakog čovjeka pokreće, ostvaruje i definira je srce.

Mi trebamo stalno ispitivati svoje srce da vidimo je li nam sve dobro u duši. Onaj tko teži čistoći srca usmjeren je prema Bogu koji mu može pomoći da to i ostvari. Mukotrpan je to put. Treba Božje mudrosti, milosti i osobnog truda da se to dogodi. Materijalne potrebe, zemaljska vrednovanja, ljudska nesavršenost i prevrtljivost jesu zamke čistom srcu. Zbilja, treba moliti za prosvjetljenje kako bi se znali postaviti prioritete u životu, razlikovati pravu potrebu od prividne, oduprijeti se pohlepi, malograđanštini i uspoređivanju s drugima.

Naš životni program trebao bi biti samo Evanđelje. Mnogi ljudi misle ako budu živjeli Evanđelje da će im biti nešto uskraćeno. Upravo je tu zamka radi nedovoljnog poznavanja svoje vjere. Jedino život po Evanđelju daje puninu života, te slobodu radi ne navezanosti na ljude, položaje i stvari. Ono daje radost poznavanja Isusa koji nam svijetli u hodu ovom zemljom. Ne samo da nas upućuje u ovozemnom životu, nego nam svojom mukom i uskrsnućem prosvjetljuje onozemni život, tjerajući od nas svaki strah od budućnosti i smrti. Čisto srce uvijek ima raširene ruke prema braći ljudima i prema svome Bogu. Ono uvijek trči drugima u susret, tješi žalosne, povraća nadu izgubljenima, donosi mir umjesto nemira, a mržnju pretvara u ljubav. U biti čisto srce je svjetiljka u mraku. Čisto srce uvijek gleda prema Nebu, prema Bogu gdje mu je i vječni dom. Dok dođe k domu treba mu puno posla na osobnom i trajnom obraćenju. Iz ljubavi prema Bogu treba pomagati i drugima da i oni teže čistoći srca. Naše poslanje je raditi na osobnoj svetosti i svetosti drugih.

Sedamnaesta opomena

O poniznome sluzi Božjemu

Blago onom sluzi (Mt 24, 46) koji se zbog dobra, što ga Gospodin govori i čini po njemu, ne uznosi više negoli zbog dobra što ga govori i čini po drugome. Griješi čovjek koji hoće da primi od svoga bližnjega više negoli hoće da sam dade Gospodinu Bogu.

Poniznost je krepost koja se stječe. Za nju se treba opredijeliti. Isus nam je poniznost pokazao na više načina. Dopustio je Ivanu da ga krsti kao i ostale ljude, prao je učenicima noge na posljednjoj večeri, bio je ponizan u činjenju čudesa i uvijek zahvalan Ocu. Trebamo imati otvorene oči za Božje darove i primati ih u zahvalnosti.

Svaki čovjek ima poslanje i ako je otvoren Duhu Svetom primit će sve što mu je potrebno za to. Zbog toga se nitko ne bi trebao uzdizati jer sve što ima je primio. Ništa nije njegov proizvod. Isto tako trebali bi smo se radovati kad kod drugih ljudi prepoznamo Božje darove. To znači da radimo na izgradnji Tijela Kristova. Sam Bog će uzvisiti koga hoće i kad hoće.

Sveti Franjo je svakoga smatrao boljim od sebe. Kada su ga braća pitala zašto mnogi hrle za njim, Franjo je odgovorio da Bog nije našao nikoga grješnijeg od njega. Međutim, Bog je htio Franju uzvisiti baš zato što je toliko ponizan. Iako je Franjo imao mnoge objave nije se zbog toga oholio niti hvalio, nego je to brižno čuvao od drugih. Tako su i rijetki mogli vidjeti njegove rane.

Bog uvijek daje više nego što smo zaslužili. Problem je u tome što mi to ne vidimo. Kad bismo bili zahvalniji otvorile bi nam se oči pa bi smo vidjeli.

Potrebno je naučiti se zahvaljivati za male stvari, kako bi se moglo zahvaljivati i za velike stvari. Bog ne može surađivati sa onima koji nisu ponizni. Nije da ne bi htio, nego su oni nesposobni da prime.

Osamnaesta opomena – O samilosti prema bližnjima

Devetnaesta opomena – O poniznu sluzi Božjemu

Blago čovjeku koji svoga bližnjega podnosi u njegovim slabostima onako kako bi želio da drugi njega podnose kad bi bio u sličnoj prigodi (usp. Gal 6, 2; Mt 7, 12).

Blago sluzi koji sva dobra vraća Gospodinu Bogu, jer onaj koji sebi nešto zadržava, sakriva novac svoga Gospodara, Boga (Mt 25, 18) i oduzet će mu se ono što misli da ima (Lk 8, 18).

Svi mi živimo u obiteljima i zajednicama gdje smo različiti. Često puta su nam na životni put postavljeni teški karakteri i treba nam mnogo snage da ih možemo prihvatiti u ljubavi. Mi ljudi oštrimo jedni druge kroz naše međusobne odnose. Čovjek bi trebao imati samilosti prema svojoj vrsti i pokazati dobronamjernost. Često je to puno lakše reći nego učiniti. Trebalo bi nam biti žao duša za koje je Isus trpio. Koliko je do nas trebalo bi da se zauzimamo

za one koji su odlutali, jer ćemo Bogu polagati račun jedni za druge. Velika je nagrada samo za jednog koji je odlutao.

Isus nam savjetuje da u bolesnima i nemoćnima vidimo Njega samog. Bilo bi dobro da preispitamo da li tako činimo?

Možemo li biti utjeha žalosnima, oči slijepima, noge hromima, pomoć potrebnima? Prepoznamo li u bližnjim Isusa? Umijemo li služiti u zahvalnosti? Ako nismo sposobni činiti tako molimo milost Božju da nam pomogne.

Kad su Franjina braća zaspala jedan od njih je počeo jaukati od gladi. Da mu ne bi bilo neugodno Franjo je probudio svu braću i svi su jeli. Trebalo bi da podnosimo slabosti jedni drugih iz ljubavi prema Bogu.

Ima jedna priča: Mali brat je nosio svog starijeg bolesnog brata. Ljudi su mu govorili da je to za njega veliki teret. Mali brat je rekao: »Nije to teret to je moj brat«. Sve što se u ljubavi podnosi, nije teško. Međutim, traži se bezuvjetna ljubav.

Blago onome koji je svjestan da sva dobra dolaze od Gospodina. Kad ne bi čovjek imao zdravlja i volje, ne bi mogao raditi. Samim tim ne bi imao sredstva za sebe i svoju obitelj. Ako u molitvi sa zahvaljivanjem zna primiti mnoga dobra, Gospodin će mu nadodati sve što mu treba. Ako čovjek sve prepisuje svojoj pameti i umijeću, oduzet će mu se i ono što misli da ima.

Dvadeseta i dvadeset i prva opomena

O dobrome, poniznom, površnom, ispraznom i brbljivom redovniku

Blago sluzi koji sebe ne smatra boljim kad ga ljudi veličaju i uzdižu negoli kad ga drže nevrijednim, jednostavnim i prezrenim, jer koliki je čovjek pred Bogom, toliko vrijedi i ništa više. Jao onom redovniku koji, kad je od drugih postavljen visoko, po svojoj volji neće da side. Blago onom sluzi (Mt 24, 46) koji se po svojoj volji ne postavlja visoko, a uvijek želi biti pod nogama drugih.

Blago sluzi koji kad govori ne iznosi sve svoje nadajući se plaći i koji nije brz na riječima (usp. Izr 29, 20; Jak 1, 19), nego mudro razmišlja o tome što treba govoriti i odgovarati. Jao onom redovniku koji ne drži u svome srcu (usp. Lk 2, 19 – 51) dobra koja mu je Gospodin objavio i drugima to ne pokazuje djelom, nego to ljudima radi plaće želi radije riječima pokazati. On je primio svoju plaću (usp. Mt 6, 12 – 16), a slušatelji odatle odnose malo ploda.

Čovjek može o sebi stvoriti mišljenje da je vrjedniji i bolji od drugih, tu zaslugu pripisati svom umijeću i na taj način upasti u oholost. Ovdje je potrebno moliti za Božju mudrost. Blago onome tko ne trubi o ukazanoj mu milosti, nego u djelo provodi na što ga Bog upućuje. Bez obzira o kojem se daru radi svi su na slavu Božju i na pomoć braći. Jao onome koji Božje darove prodaje, koji očekuje ovozemnu korist i oholi se radi darova kao da su njegova zasluga.

Veličajući sebe već je primio plaću jer će ga slušatelji hvaliti. Na kraju će morat dati Bogu račun za to i neće mu ostati ništa za nagradu u vječnosti.

Učiti možemo od svetog Josipa, Djevice Marije i svetog Franje koji nisu mnogo pričali ali su mnogo činili. Ako sluga ne pronosi Božju slavu mala je korist onima koji ga slušaju jer govori zemaljske stvari. Specifičnost redovničkog života: »Ne ja, nego Krist«, pa ako se to zanemari, srce isprazni i u njemu nema djela, nego se za sebe traži plaća, nagrada, ovozemaljska uгода, onda sveti Franjo ima uporište kada ovakve opominje sa jao. Nesebično davanje u tišini srca i života svjedoči za Krista u dostojanstvenom ponašanju, mudrosti govora i prenošenju Riječi, živeći skupa s pukom, doista je put kojim redovnik ide i put koji rađa dobrom. Blago onom redovniku koji ne teži za visokim položajima, pa bio visoko ili nisko on je zadovoljan. Bez obzira što čovjek o sebi mislio ili drugi o njemu misle, jedino je važno što Bog o njemu misli. Čovjek je velik samo onoliko koliko ga Bog odvagne.

Dvadeset i druga opomena

O korenju

Blago sluzi koji kaznu, optužbu i ukor od strane drugoga tako strpljivo podnosi kao da potječe od njega samoga. Blago sluzi koji se ukoren blago s tim pomiri, s poštovanjem pokori, ponizno prizna i rado dade zadovoljštinu. Blago sluzi koji ne hita da se opravda i ponizno podnosi sramotu i ukor za grijeh i kad nije sagriješio.

Koriti nekoga je teška dužnost, ali mora postojati. U Evanđelju, a i u Pravilu se propisuje način: sagriješ li brat tvoj, opomeni ga najprije nasamo, pa ako ne urodi plodom, onda pred svjedocima. U ukoru ne smije biti zluradosti. Ako ukor nije iz ljubavi, on je grijeh.

Sveti Franjo nam daje recept za primanje ukora. Poziva nas na blagost, blago se pomiriti s ukorom. Blagost je osobina dobroćudnih, dobrodušnih ljudi, ali i oni koji ju nemaju u svojoj naravi mogu je steći; trebamo krotiti svoju narav, moliti Boga za dar blagosti, htjeti promjenu. Poziva nas na strpljivost, strpljivo podnosite opomene. Strpljivost je vrlina podnošenja nečeg što nam ne odgovara, što nam je teško i mučno, čekanje nečeg što treba doći. Stječe se borbom sa samim sobom, ne dolazi sama po sebi. U današnjem vremenu užurbanog života strpljivi i blagi ljudi će prije dobiti epitet pasivnih osoba koje se prepuštaju »sudbini«, iako čitajući ovu Franjinu opomenu vidimo da se vremena mijenjaju, ali ljudi ostaju isti. I danas je aktualna kao i prije 800 godina.

Sveti Franjo nas poziva na poniznost i kad smo u pravu, kad trebamo otpjeti nepravdu, odšutiti. Teško je odšutiti na optužbe i opomene kad nismo krivi. Nepravdu otpiti šutke mogu oni između nas koji znaju da je zasluga na nebesima ono što dajemo od sebe, ono što žrtvujemo iz ljubavi prema Bogu. Bolje je otpiti nepravdu nego je počinuti, jer Bog piše pravo i po krivim crtama. A Njegovo je jedino važno.

Dvadeset i treća opomena

O poniznosti

Blago sluzi za kojega se ustanovi kako je među svojim podložnicima tako ponizan kao da je među svojim gospodarima. Blago sluzi koji ustrajno ostaje pod šibom korenja.

Vjerman i razuman (Mt 24, 45) jest onaj sluga koji ne oklijeva unutra se za sve svoje pogreške skrušeno pokajati, a vani ih ispovjediti i djelima dati zadovoljštinu.

Poniznost spada u kreposti. Kao što sama riječ kaže ona jača, jer krepost dolazi od riječi krijepiti, odnosno ojačati, osnažiti. Poniznost se često miješa sa samoponiženjem, samoprijezirom, međutim poniznost nije ni blizu tim negativnim osobinama. Naprotiv sveti Franjo nas poziva na poniznost, napominjući nam prisposobu o vjernom i razumnom upravitelju, poniznost u riječima i životu, na djela kajanja i zadovoljštine. Poziva nas da se ne zatvaramo u samodopadnost i umišljenu veličinu, nego da budemo spremni pomoći i prihvatiti pomoć. Biti ponizan znači biti spreman stati uz istinu i prihvatiti istinu, ponajprije o samom sebi.

Poniznost čovjeka izgrađuje i snaži na duhovnom putu. Ona ne ukida samopouzdanje nego daje svijest čovjeku što sve može i zna. Poniznost ne dopušta da se čovjek uzoholi, umisli. Poniznost nam doziva u pamet i ono što ne znamo i što ne možemo, upućuje nas na druge ljude, jer Božji talenti su raznoliko raspoređeni. Sveti Pavao kaže: »Što to imamo da nismo primili?« Biti ponizan znači imati to na pameti: sve što imamo nečiji je dar, a taj dar je uvijek na kraju došao iz Božje ruke.

Svaki put kad smo na Misi mi se riječima ponizimo pred Bogom i priznamo: moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh. I ne samo pred Bogom, nego molimo braću i sestre da nam oprostite. Svjedoci smo da je malo teže takve isprike reći svom bratu u lice, ali ako želimo riječima i djelima pokazati poniznost na koju smo pozvani, nemamo izbora.

Dvadeset i četvrta i dvadeset i peta opomena

O pravoju ljubavi

Blago sluzi koji tako ljubi bolesna brata, koji mu ne može uzvratiti, kao i zdrava koji mu može uzvratiti.

Blago sluzi koji toliko ljubi svoga brata i toliko ga se boji kad je daleko od njega kao da bi bio uz njega, te ništa ne govori njemu za leđima što ne bi mogao reći u ljubavi pred njim.

Sveti Franjo nas opominje da činimo dobro ne iz interesa – trgovine, nego iz čiste ljubavi. Ovdje nema računice, činim dobro da mi se dobro vrati. Temeljni stav je Isusov savjet da činimo onako kako bismo željeli da se nama čini kad bi smo bili u istoj situaciji. Kod Boga nema računice. Stvorio nas je iz ljubavi i poziva nas na ljubav. Nagrada je u vječnosti, ali i obećanje da će biti uz nas u svakoj situaciji.

Isus nas poziva da u svakom čovjeku koji je u potrebi vidimo Njega. Pa kaže: »Zaista, kažem vam, meni ste učinili koliko ste učinili jednom od ove moje najmanje braće«.

Često idemo na razna hodočašća, trapimo se, obavljamo trodnevnice, devetnice, uobrazimo se u svoju pobožnost, a ne posjetimo bolesnike, zatvorenike, potrebite koji su nam pred nosom. Isus se poistovjetio s najmanjima i tako nam dao do znanja, ako se izjašnjavamo da smo Njegovi, gdje ga možemo naći.

Prava ljubav sve oprašta, sve podnosi, ne traži svoje, nigda ne prestaje. Postavlja se pitanje tko je moj brat? Onoga koga stvarno volim, manje-više, volim bezuvjetno. Najsličnija ovoj ljubavi je roditeljska, bračna i prijateljska. Moj brat je svaki čovjek koji mi je stavljen na životni put u danom trenutku. Mi smo uvijek na ispitu da pokažemo je li pripadamo Isusu ili ne.

Ako imadnemo ljubavi jedni prema drugima, po tome će nas prepoznati jesmo li Isusovi ili nismo. Isus kaže da mu je milosrđe milo a ne žrtva. Kad smo povrijeđeni najčešće tjeramo svoju pravednost, povodimo se za onima čija nam riječ u tom trenutku prija, umjesto da prionemo uz Isusovu riječ. Budimo mudri i imajmo milosrdno srce.

Dvadeset i šesta opomena

Neka sluge Božje poštuju klerike

Blago sluzi koji ima povjerenja u klerike koji ispravno živi po propisima Rimske crkve. Jao onima koji ih preziru; ako bi i bili grješni, ipak ih nitko ne smije osuđivati, jer jedino sam Gospodin pridržava za sebe da ih sudi. Koliko je, naime, veća njihova služba nad Presvetim Tijelom i Krvlju Gospodina našeg Isusa Krist, što oni primaju i samo oni drugima dijele, toliko koji griješe protiv njih imaju veći grijeh nego li da griješe protiv svih ljudi ovoga svijeta.

Sveti Franjo je imao veliku ljubav i poštovanje prema svećenicima pa i nama to savjetuje. Iako su svećenici samo ljudi sa svojom naravi i genetikom kao i ostali ljudi, ipak njihove su ruke posvećene i po njima mi primamo Krista. Preko svećenika Bog nam otpušta grijehe i daje novu šansu, novi život. Zato ih je potrebno ljubiti, prihvaćati, poštovati i moliti za njih. Većina svećenika franjevac potekla je iz obitelji u kojima je majka bila trećarica – moliteljica.

Bez obzira kakav je svećenik nama sakramenti vrijede. On će pred Bogom odgovarati za svoj život, ali i za živote onih koji su mu povjereni. Ako župljani mole za svog svećenika on će napredovati u svetosti, što će utjecati na njih. Kad njih ne bi bilo pao bi moral narodu. Svećenik je Božji dar, sluga, nositelj milosti, odraz Božje ljubavi i uzvišen iznad svih. Tamo gdje postoji molitva za zvanja rađaju se svećenici. Neka Gospodin blagoslovi sve naše svećenike i neka se ponose što su imali milost odazvati se na Njegov poziv.

Dvadeset i sedma opomena

O krepostima koje pobjeđuju mane

Gdje je ljubav i mudrost, ondje nema ni straha ni neznanja.

Gdje je ustrpljivost i poniznost, ondje nema ni srdžbe ni nemira.

Gdje je drhagovoljno siromaštvo, ondje nema ni pohlepe ni škrtosti.

Gdje je mir i razmatranje, ondje nema ni užurbanosti ni skitanja.

Gdje strah Gospodnji čuva svoj stan (usp. Lk 11, 21) ondje neprijatelj ne može imati mjesta da uđe.

Gdje je milosrđe i razbor, ondje nema ni suviška ni tvrdoće srca.

Gdje je ljubav i mudrost ondje nema ni straha ni neznanja. Tamo gdje se ljudi dobro poznaju vlada povjerenje i ljubav, pa strahu nema mjesta. Strah se javlja kad nešto ili nekoga ne poznajemo dovoljno. Ako smo ispravno shvatili riječ Božju onda se možemo mirno baciti u ruke Očeve bez straha. »Pa da mi je dolinom smrti proći zla se ne bojim.« Što god se događa Bog zna i njegova ruka nije kratka da nas izbavi. Onima koji vjeruju sve se okreće na dobro. Božjom mudrošću sve je stvoreno i ona je najveće blago koje možemo imati. Božja mudrost razlikuje se od zemaljske. Samo onima koji je iskrena srca traže otkriva se i poučava ih.

Gdje je strpljivost i poniznost ondje nema ni srdžbe ni pometnje. Strpljiv čovjek ne reagira na prvu, neda se smesti. On je iznad situacije u kojoj je i njome vlada. Strpljivost se stječe vježbanjem. Ako je čovjek po naravi nestrpljiv treba mu više vremena da ovlada strpljivošću. Nažalost strpljivost se najbolje postiže u bolesti. Čovjek je nemoćan i treba pomoć drugih ljudi, pa htio ili ne mora biti strpljiv.

Poniznost ili malenost ogleda se u nenametljivosti, razboritosti i jednostavnosti. Što si veći to se većma ponizi. Kad sve uradimo što se od nas traži, trebamo reći da smo sluge nekorisne jer smo uradili što smo trebali uraditi.

Gdje je siromaštvo u veselju ondje nema ni pohlepe ni lakomosti. Ako je čovjek siromašan, a zadovoljan osnovnim za život, te to stekao svojim radom on je sigurno veseo. To je dar od Boga. Nije mu malo, ne gleda što drugi imaju ni kako su to stekli, već se raduje što je zdrav i može raditi. Ovdje se može primijeniti poslovice: »Nije bogat tko puno ima, nego onaj kome malo treba«. Ako je čovjek pohlepan on se stalno mjeri sa drugima, pa neće birati sredstva da ih dostigne. Čovjek je zaslijepljen, ne prosuđuje razborito ni moralno.

Gdje je spokoj i razumijevanje, ondje nema ni tjeskobe ni rastresenosti. Kad se čovjek tjeskobno brine sigurno nema spokoja. Ako mislimo da sve ovisi o nama, onda ćemo stalno trčati i nikad nećemo sve završiti što smo planirali. Trebamo se pouzdati u Božju providnost i dat sve od sebe. Mora postojati vrijeme molitve, rada i odmora. Jedino tako će čovjek biti spokojan. Bog zna za sve naše talente, potrebe, situacije, mogućnosti. Zato je najvažnije imati dobru vezu sa Bogom, a ostalo će nam se nadodati. Boga možemo upoznati ako ga tražimo, ako razmatramo Njegovu riječ. Tada ćemo od te riječi živjeti i ona će nas nadahnjivati da donosimo razborite odluke.

Gdje je strah Gospodnji da čuva svoj dvor, tu neprijatelj ne može imati pristupa. Strah Gospodnji je iznad svega. Čovjek treba shvatiti da je stvorenje, pa Stvoritelju dati hvalu i postupati kako mu On savjetuje. Jedina sreća čovjeka je biti prijatelj s Bogom. To se postiže upoznavanjem Boga kroz njegovu riječ i razmatranje. Ako se čovjek Boga boji neće raditi što mu padne napamet, nego će krotiti svoje želje i usklađivati ih s Božjim zapovijedima. Moramo bdjeti i moliti kako nas neprijatelji ne bi prevario.

Gdje je milosrđe i razbor, ondje nema ni suviška ni krutosti. Ako čovjek sluša riječ Božju i po njoj živi imat će mjeru u sakupljanju materijalnih dobara. Ako je još i milosrdan, tj. spreman podijeliti ono što ima, neće imati ni suviška, niti će sakupljati čak i ono što mu ne treba. Milosrdan čovjek ima meko srce. Nad tuđom bijedom lako se sažali i smišlja kako može pomoći. Pohlepan čovjek ne bira sredstva, pa je bez milosti.

Dvadeset i osma opomena

O skrivanju dobra da ne propadne

Blago sluzi koji zgrće na nebu (usp. Mt 6, 20) dobra koja mu je Bog pokazao, a ne želi ih radi plaće objaviti ljudima, jer sam će Svevišnji objaviti djela svoja kome htjedne. Blago sluzi koji tajne Gospodnje pohranjuje u svom srcu (usp. Lk 2, 19 – 51).

Trebamo raditi za kraljevstvo nebesko, sakupljati blago nepropadljivo. Isus nas uči da zgrćemo blago koje lopov ne može ukrasti, niti moljac uništiti. Ako činimo neko dobro to treba ostati između nas i Boga. Trebamo činiti tako da ne zna ljevica što čini desnica. Oni koji trube o dobru koje su učinili već imaju svoju plaću. Ne radi se samo o materijalnim dobrima, nego i o duhovnim.

Miline i tajne koje su nam objavljene treba pohraniti u svom srcu, kao što je učinila Marija. Božjim darovima se treba mudro služiti. Oni su nam dani na korist nama, braći i na slavu Božju. Ako se počnemo uznositi radi darova, tada nam je duša u velikoj opasnosti, jer lako možemo upasti u oholost.